

Nede, hvorfor jeg blandt Andet har fremhævet, at der ikke fra Rigsdagsmanden for Kjøbenhavn's 6te Valgkreds (Mourier) var stillet Endringsforslag, skjøndt han alligevel gjorde Indstgelse imod Enkeltighederne. Det var, fordi det var mig om at gøre at faae det udtalt, som nu er kommet frem, at Grunden til at det ærede Medlem ikke kunde stille noget Endringsforslag, ligger derti, at han ikke vidste noget bedre at sætte istedetfor dem, der vare stilledede, og derfor vilde han hellere undlade det (Mourier: Af Princip har jeg ikke kunnet gjøre det). — Ja, jeg troer nu, at det er af en anden Grund. (Mourier: Den ærede Rigsdagsmand kan troe, hvad han vil.) Ja, det er jeg Gudskælov berettiget til. Jeg er meget enig med den ærede sidste Taler i, at Frivillighed er ønskelig, og denne Lov er, som vi vide, ogsaa kun kommet frem for at befordre Frivillighed, alle Love ere i Grunden til, for at befordre Frivillighed, thi den Evang. som staaer bagved i alle mulige løvbundne Forhold, existerer kun for at bringe Menneffene til af fri Villie at handle godt. Dette er Frivillighedens Natur i alle mulige løvbundne Forhold og saaledes ogsaa her. — Naar der da nu er Spørgsmaal om, hvorledes skal denne Charakter af Frivillighed høvedes i dette Tilfælde, hvor det gjælder om at faae at vide, for hvilken Priis Bonden kan faae sin Gaard, saa er det det Simpleste, at Bonden, der er Kjøber, gaaer til Godsbesidderen, som er Sælger, og spørger: Under hvilke Vilkaar vil Du sælge? Thi dersom de Vilkaar, under hvilke Godsbesidderen vil sælge, ere saadanne, hvortil Bonden kan kjøbe, saa er der jo en fuldkommen Frivillighed tilstede. Ja, vil man herimod sige, men Godseieren svarer under Lovens Evang., og altsaa betyder det ikke Noget. Men herved maa jeg atter bemærke, deels at det Svar, som bli-

ver givet, er ikke noget afstunget Svar, idet der aldeles intet Middel er givet Bonden til at afstvinge et Svar, som i mindste Maade kan være ham til Gunst, og deels at man sætter Bonden i en meget skjæv Stilling i det Dieblik, man forlanger, at han først skal gjøre et Bud. Enhver vil erkjende, hvor meget mindre farligt det er for Sælgeren at angive en Priis, end for Kjøberen at byde en Priis. Sælgeren bortgiver aldeles Intet ved at angive en Priis, som er for høi, og han angiver aldrig en Priis, som er for lav, idet den Priis, han angiver, er den, som er ham god nok; Kjøberen kan derimod komme til, jeg kunde næsten sige, til at sætte Sælgeren i Forlegenhed ved at byde ham en Priis, som er for høi, og kan gjøre sig selv Skade, det vil sige moralsk Skade, ved at byde en Priis, som er for lav. Man sætter altsaa Kjøberen i et meget vanskeligere Vilkaar, end man sætter Sælgeren, ved at gaae den modsatte Vej af den af os foreslaede, som er den naturlige Vej, nemlig at lade det blive Sælgeren, som afgiver den første Erklæring, selv om denne ofte bliver en Formsg, nemlig, naar Godseieren er aldeles uvillig til at sælge, og det ikke er hans Duffe at sælge selv til en rimelig god Priis. Var Hensigten med Loven at holde Fæstet vedlige saalænge som muligt og skaffe saa saa Handeler affluttede som muligt, og vilde man affrække Fæsterne fra at betrede den ved Loven betegnede Bane, ja, saa er den anden Form den rette; men vil man opmuntre Fæsterne til at betrede denne Bane for at komme ud af Fæsteforholdet igjennem et Kjøb med sin Godsbesidder, saa skal man lade det være Kjøberen, Fæstebonden, som spørger og gjennem Loven opfordrer Godsbesidderen til at svare.